

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 491/2015-37

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 18. mája 2016 v senáte zloženom z predsedu Milana Ľalíka (sudca spravodajca), zo sudkyne Marianny Mochnáčovej a sudcu Petra Brňáka, prerokoval prijatú sťažnosť [REDAKČIA], právne zastúpeného advokátom JUDr. Drahomírom Tomčom, advokátska kancelária, Kocel'ova 9, Bratislava, vo veci namietaného porušenia základného práva nasúdnú ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 446/2014 z 27. januára 2015 a takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo [REDAKČIA] na súdnu ochranu zaručené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, základné právo na rovnosť účastníkov v konaní zaručené v čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivý súdny proces zaručené v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozsudkom Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 446/2014 z 27. januára 2015 p o r u š e n é b o l o .

2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave sp. zn. 2 Co 446/2014 z 27. januára 2015 zrušuje a vec mu vracia na ďalšie konanie.

3. [REDAKOVANÉ] priznáva úhradu trov právneho zastúpenia v sume 296,44 € (slovom dvestodevät'desiatšesť eur a štyridsaťštyri centov), ktorú je mu Krajský súd v Bratislave povinný vyplatiť na účet jeho právneho zástupcu JUDr. Drahomíra Tomča, advokátska kancelária, Kocel'ova 9, Bratislava, do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením č. k. I. ÚS 491/2015-23 z 18. novembra 2015 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia základného práva na súdnu ochranu zaručeného v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na rovnosť účastníkov v konaní zaručeného v čl. 47 ods. 3 ústavy a práva na spravodlivý súdny proces zaručeného v čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Krajského súdu v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) sp. zn. 2 Co 446/2014 z 27. januára 2015 (v spojení s opravným uznesením č. k. 2 Co 446/2014-185 z 9. apríla 2015).

2. Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Pezinok (ďalej len „okresný súd“) pod sp. zn. 6 C 89/08 sa sťažovateľ svojím návrhom zo 7. júla 2008 domáhal proti odporkyni, ktorá bola jeho bývalou manželkou, vrátenia daru (podielu 1/2 na jeho rodičovskom rodinnom dome a pozemku, pozn.) z dôvodu hrubého

porušenia dobrých mravov odporkyňou ako obdarovanou, ktorého sa mala voči sťažovateľovi ako darcovi dopustiť tým, že ešte počas trvania ich manželstva nadviazala intímny pomer s iným mužom, čo mala byť jedna z príčin rozvodu ich manželstva, ktoré bolo rozvedené rozsudkom Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 7 C 83/07 z 12. novembra 2007.

3. Okresný súd rozsudkom sp. zn. 6 C 89/08 z 21. marca 2014 návrh sťažovateľa na vrátenie daru zamietol, pričom svoje rozhodnutie mal odôvodniť tým, že nevera zo strany odporkyne počas trvania manželstva je síce porušením dobrých mravov, avšak vzhľadom na to, že táto nevera nemala byť príčinou rozvodu manželstva, ale iba dôsledkom rozvrátenia vzťahov medzi manželmi (t. j. medzi sťažovateľom a odporkyňou), čo bolo príčinou jeho rozvodu, nemožno podľa okresného súdu neveru odporkyne hodnotiť tak, žeby voči sťažovateľovi dosahovala intenzitu „*hrubého porušenia*“ dobrých mravov.

4. O odvolaní sťažovateľa proti označenému rozsudku okresného súdu rozhodoval krajský súd, ktorý svojím rozsudkom sp. zn. 2 Co 446/2014 z 27. januára 2015 (v spojení s opravným uznesením z 9. apríla 2015 z dôvodu opravy označenia roku v dátume vyhlásenia rozsudku, pozn.) rozhodnutie okresného súdu o zamietnutí návrhu potvrdil (obidva rozsudky v spojení nadobudli právoplatnosť 31. marca 2015 a opravné uznesenie 22. apríla 2015).

5. Sťažovateľ v sťažnosti okrem iného uviedol:

„... súd prvého stupňa pochybil, keď neveru žalovanej nedôvodne ospravedlňoval tým, že táto bol len následkom rozpadávajúcich vzťahov medzi nami. Hodnotením dôvodov, ktoré viedli k zániku môjho manželstva so žalovanou a týmito potom ospravedlňovať neveru žalovanej voči mne, je nenáležité a plne nedôvodné zo strany súdu prvého stupňa. Podstatne v konaní o vrátenie daru ako je už vyššie uvedené je to, či možno neveru z jedného manželov a to v mojom prípade, neveru žalovanej voči mne označiť a hodnotiť ako konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. ...

Pri posudzovaní nevery ako príčiny vážneho rozvratu manželstva vychádzajú súdy správne z toho, že povinnosť vernosti (a platí to pri všetkých ostatných povinnostiach

vyplývajúcich z manželstva) majú manželia zásadne až do právoplatného rozhodnutia o rozvode manželstva, (pozri R IV/1966 str. 392). ...

Už zo štandardnej súdnej praxe (pozri rozhodnutie NS ČR 33 Odo 137/2002) vyplýva, že porušenie manželskej vernosti spôsobom, ktorým manžel znevážil dôstojnosť manželky a vystavil ju pre ňu neprijateľnému poníženiu, je správaním, ktoré sa prieči hrubo dobrým mravom (Tento záver platí samozrejme aj opačne, keďže závažného správania a to nevery voči mne sa dopustila moja manželka). ...

Vzhľadom na vyššie citované, keď žalovaná ešte ako moja manželka mi bola počas trvania môjho manželstva s ňou preukázateľne neverná (pozri R IV/l 966) a porušovala tak zároveň viac zásad zakotvených v § 18 Zákona o rodine a prijatých tak na ochranu každého manželstva (žiť spolu, byť si verní, rešpektovať vzájomne svoju dôstojnosť), nemožno vysloviť názor súdom prvého stupňa ako aj odvolacím súdom v mojej právnej veci a takýto názor aj ústavne akceptovať, že takýmto správaním žalovaná ako moja manželka neporušila hrubým spôsobom dobré mravy s poukazom na ust. § 630 Obč. zák. ...

... nedôvodne súd prvého stupňa argumentoval tým na obhajobu svojho zamietajúceho rozsudku ohľadne mojej žaloby, že nevera zo strany žalovanej, bola len následkom rozpadávajúcich sa vzťahov medzi manželmi a nebola príčinou rozvratu manželstva a že za tejto situácie potom intenzita porušenia manželskej vernosti nadobúda podstatne iný rozmer. Všeobecné súdy v mojom prípade ústavne neakceptovateľne uvádzali, že neveru žalovanej treba ospravedlniť z toho dôvodu, že táto bola len následkom rozpadávajúcich vzťahov medzi nami.

K veci treba ďalej dodať to, že je ústavné neakceptovateľné s poukazom na článok 46 ods. 1 Ústavy SR a článok 6 ods. 1 Dohovoru , keď v konaní o vrátenie daru ako je už vyššie uvedené, všeobecné súdy v mojej právnej veci (Okresný súd v Pezinku a Krajský súd v Bratislave) vzhľadom na zistený skutkový stav vo veci, nehodnotili neveru žalovanej voči mne ako konanie, ktoré je v rozpore s dobrými mravmi. Vyššie citovaná súdna prax /vid' rozhodnutie NS ČR 33 Odo 137/2002 publikované aj v Občiansky zákonník, II. diel, komentár, autor Jozef Fiala, Milan Kindl a kol., Praha, 2009, strana 1206), klasifikuje a hodnotí neveru ako správanie, ktoré sa hrubo prieči dobrým mravom a potom takéto správanie voči druhému manželovi, zakladá právny nárok na vrátenie daru s poukazom na ust. § 630 Obč. zák. “

6. Vzhľadom na uvedené sťažovateľ žiada, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„Ústavný súd Slovenskej republiky v Košiciach vyslovuje, že... rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 27.1.2015 spisovej značky 2 Co 446 /2014, ktorým bol potvrdený rozsudok Okresného súdu v Pezinku spisovej značky 6 C 89/2008 zo dňa 21.3.2014 vo veci samej v občianskoprávnej veci... došlo k porušeniu ústavného práva sťažovateľa zaručeného v článku 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky, domáhať sa zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde, článku 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej republiky na základe ktorého článku všetci účastníci sú si v konaní podľa odseku 2 rovní ako aj článku 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd...

... Rozsudok Krajského súdu v Bratislava zo dňa 27.1.2015 sp. zn. 2 Co 446/2014 sa zrušuje a vec sa vracia... na ďalšie konanie a rozhodnutie.

... a Krajský súd v Bratislave sú povinní zaplatiť sťažovateľovi náhradu trov konania, každý vo výške 519,48 € v lehote 10 dní od právoplatnosti tohto nálezu na účet advokáta JUDr. Drahomíra Tomču, číslo účtu...“

7. Na základe výzvy ústavného súdu sa k veci písomne vyjadril za krajský súd jeho predseda listom sp. zn. Spr 3542/15 z 22. decembra 2015 a k vhodnosti ústneho pojednávania aj právny zástupca sťažovateľa listom z 18. decembra 2015.

7. 1 Predseda krajského súdu vo svojom vyjadrení okrem iného uviedol:

„Navrhovateľ ani vo svojej ústavnej sťažnosti neuviedol žiadne skutočnosti, ktoré by mohli viesť k inému záveru, než ku ktorému odvolací súd dospel...

Z vyjadrenia sudcu JUDr. Ondreja Krajču ďalej vyplýva, že ťažiskový právny záver súdu prvého stupňa, s ktorým sa jednohlasne stotožnil i odvolací súd, podľa ktorého nevera manželky navrhovateľa v danej veci nepredstavuje také správanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi, ktoré by zakladalo splnenie predpokladov pre aplikáciu ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka v predmetnej veci, považuje za správny a zotrváva na ňom.

... v danej veci samotná nevera odporkyne (keď okolnosti preukazujúce zneváženie dôstojnosti navrhovateľa neboli preukázané) nemôže byť považovaná za dostatočný dôvod pre aplikáciu ustanovenia § 630 Občianskeho zákonníka v danej veci. Ani z ustálenej

judikatúry, na ktorú sťažovateľ poukazoval (rozhodnutie NS ČR vo veci sp. zn. 33 Odo 137/2002), pritom nevyplýva, že by samotou neveru manželky bolo potrebné považovať za také správanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi, pre ktoré sa dotknutý manžel môže úspešne domáhať vrátenia daru. Citované rozhodnutie totiž v tomto smere za dostatočnú považuje iba neveru kvalifikovanú, keď za dôvod na vrátenie daru z dôvodu hrubého porušenia dobrých mravov považuje porušenie manželskej vernosti takým spôsobom, že pri nej došlo k zneváženiu postavenia dotknutého manžela a jeho vystaveniu neprijateľnému poníženiu, skutočnosti ktoré však v konaní bezpečne preukázané neboli.

Odvolací súd preto s ohľadom na právo účastníkov konania na prerokovanie veci v primeranej lehote postupoval vecne správne, ak s poukazom na vyššie uvedené právne skutočnosti, potvrdil rozhodnutie súdu prvého stupňa ako vecne správne.“

7. 2 Právny zástupca sťažovateľa vo svojom vyjadrení uviedol:

„... súhlasím s tým, aby Ústavný súd Slovenskej republiky upustil od pojednávania vo vyššie citovanej veci.“

8. Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože po oboznámení sa s ich vyjadreniami k opodstatnenosti sťažnosti dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

9. Ústavný súd podľa čl. 127 ods. 1 ústavy rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

10. Podľa čl. 127 ods. 2 ústavy ak ústavný súd vyhovie sťažnosti, svojím rozhodnutím vysloví, že právoplatným rozhodnutím, opatrením alebo iným zásahom boli

porušené práva alebo slobody podľa odseku 1, a zruší také rozhodnutie, opatrenie alebo iný zásah.

11. V súvislosti s preskúmaním rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Co 446/2014 z 27. januára 2015 ústavný súd predovšetkým konštatuje, že nie je jeho úlohou zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Ústavný súd je v súlade so svojou všeobecnou právomocou vyjadrenou v čl. 124 ústavy súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Táto právomoc spolu s právomocou podľa čl. 127 ods. 1 ústavy mu umožňuje preskúmať aj napadnuté rozhodnutia všeobecných súdov, avšak iba z hľadiska, či je alebo nie je v súlade s ústavno-procesnými zásadami upravenými v ústave. Inými slovami, skutkové a právne závery všeobecného súdu môžu byť predmetom kontroly zo strany ústavného súdu iba vtedy, ak by vyvodené závery boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne, a tak z ústavného hľadiska neospravedlňiteľné a neudržateľné a zároveň by mali za následok porušenie základného práva alebo slobody (I. ÚS 13/00, I. ÚS 117/05, II. ÚS 127/07).

12. Krajský súd napádaný rozsudok v podstatnej časti odôvodnil takto:

„So zreteľom na uvedené, odvolací súd stotožňujúc sa s odôvodnením súdu prvého stupňa v celom rozsahu, napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil podľa § 219 ods. 1, 2 O.s.p. Na zdôraznenie jeho správnosti poukazuje na niektoré právne významné aspekty prípadu z hľadiska odvolacích námietok navrhovateľa.

... K zániku darovacieho vzťahu v zmysle citovaného ustanovenia dochádza na základe dvoch právnych skutočností, ktorými sú jednak - hrubé porušenie dobrých mravov správaním sa obdarovaného k darcovi alebo členom jeho rodiny a jednak - jednostranný právny úkon darcu adresovaný obdarovanému, ktorým sa darca domáha vrátenia daru.

Manželskú neveru je nepochybne potrebné považovať za konanie v rozpore s dobrými mravmi. Súd prvého stupňa však správne poukázal na to, že predpokladom úspešného uplatnenia práva darcu nie je akékoľvek nevhodné správanie obdarovaného (porušenie dobrých mravov) alebo len jeho samotná nevďačnosť, ale iba také správanie, ktoré s ohľadom na všetky okolnosti konkrétneho prípadu možno kvalifikovať ako hrubé

porušenie dobrých mravov a rovnako dospel k správne mu záveru, že správanie odporkyne vzhľadom na okolnosti danej veci intenzitu hrubého porušenia dobrých mravov nedosiahlo. Z hľadiska intenzity porušenia dobrých mravov bolo totiž v posudzovanej veci nevyhnutné zohľadniť, že ako to vyplýva z pripojeného rozvodového spisu Okresného súdu Bratislava III sp. zn. 7 C 83/2007; v čase, kedy k nevere došlo, boli vzťahy medzi účastníkmi ako manželmi už značne narušené a na rozvrate manželstva mali významný podiel obaja manželia, keď príčiny rozvratu manželstva spočívali v pracovnej zaneprázdnenosti navrhovateľa v súvislosti s realizáciou prístavby k rodinnému domu, rozdielnych povahových vlastnostiach manželov, ktoré sa vykryštalizovali až v priebehu manželstva a ich rozdielnych pohľadoch na účel manželstva, ktoré obaja manželia riešili každý svojším spôsobom - neverou. Za daných okolností potom správanie odporkyne spočívajúce v nadviazaní intímneho vzťahu s iným mužom, ktoré sa navyše žiadnym spôsobom navonok na verejnosti neprejavovalo a nemohlo tak znevážiť dôstojnosť navrhovateľa, ani ho vystaviť neprijateľnému poníženiu, nenaplnia z hľadiska intenzity porušenia znaky hrubého porušenia dobrých mravov, a preto nezakladá právo navrhovateľa domáhať sa vrátenia daru podľa ust. § 630 Občianskeho zákonníka.

Pokiaľ ide o argumentáciu navrhovateľa, že už samotná nevera manželky; v tomto prípade odporkyne; predstavuje z hľadiska intenzity porušenie dobrých mravov zakladajúce právo domáhať sa vrátenia daru, na podporu ktorej poukázal na rozhodovaciu činnosť Najvyššieho súdu SR (R 31/1999) i Najvyššieho súdu ČR (33 Odo 137/2002), odvolací súd uvádza, že táto argumentácia neobstojí, keď posúdenie intenzity porušenia dobrých mravov vždy závisí od komplexného posúdenia všetkých okolností, za akých k tomuto porušeniu došlo; na ktorú skutočnosť konštantné poukazujú aj súdy vo svojej rozhodovacej činnosti; pričom z citovaných rozhodnutí najvyšších súdov ani z ďalšej ich rozhodovacej činnosti (porov. uznesenie NS ČR zo dňa 26.06.2009, sp. zn. 33 Cdo 1302/2007) nemožno vyvodiť ustálený záver, podľa ktorého by manželská nevera bez ďalšieho a bez ohľadu na ďalšie okolnosti prejednávanej veci predstavovala sama o sebe hrubé porušenie dobrých mravov v zmysle ust. § 630 Občianskeho zákonníka. Naopak, z rozsudku Najvyššieho súdu ČR vo veci sp. zn. 33 Odo 137/2002; z ktorého argumentačne vychádzal aj navrhovateľ; vyplýva, že za správanie v hrubom rozpore s dobrými mravmi považoval súd iba také porušenie manželskej vernosti, v dôsledku ktorého bol druhý manžel vystavený

neprijateľnému poníženiu a bola znevážená jeho dôstojnosť Takéto správanie odporkyne však v prejednávanej veci preukázané nebolo, a preto súd prvého stupňa na základe správneho vyhodnotenia skutkových okolností, za ktorých došlo k nadviazaniu vzťahu odporkyne s iným mužom správne konštatoval, že vzhľadom na intenzitu rozporu správania odporkyne s dobrými mravmi za daných okolností jej správanie nemožno považovať za také, ktoré by navrhovateľovi umožňovalo domáhať sa s poukazom na ust § 630 Občianskeho zákonníka vrátenia daru a na základe týchto úvah, správne súd prvého stupňa návrh navrhovateľa zamietol.“

13. Z citovaného vyplýva, že krajský súd svoje rozhodnutie o potvrdení rozhodnutia okresného súdu zamietnuť návrh sťažovateľa na vrátenie mu daru, ktorý (nárok) sťažovateľ ako darca odôvodnil hrubým porušením dobrých mravov zo strany odporkyne ako obdarovanej voči nemu, a to tým, že počas trvania ich manželstva nadviazala intímny vzťah s iným mužom (nevera), je založené na konštatovaní, že táto nevera odporkyne môže byť síce vnímaná ako porušenie dobrých mravov, ktoré však nedosahuje intenzitu „hrubého“ porušenia dobrých mravov, ktoré predpokladá § 630 Občianskeho zákonníka. Podľa krajského súdu v danom prípade nedošlo k hrubému porušeniu dobrých mravov jednak z dôvodu, že nevera odporkyne mala byť iba jej reakciou na rozvrat vzťahov medzi ňou a sťažovateľom, ktorý mal zaviniť sťažovateľ, takže táto nevera nebola podľa krajského súdu dôvodom rozvodu manželstva, a to aj z dôvodu, že sťažovateľ sa mal o nevere odporkyne dozvedieť až v priebehu rozvodového konania, a jednak z dôvodu, že nevera odporkyne nemohla spôsobiť sťažovateľovi žiadnu ujmu ani poníženie, keďže odporkyňa sa týmto vzťahom nemala prezentovať na verejnosti.

14. V danom prípade tak krajský súd, ako aj pred ním okresný súd, s ktorého závermi sa krajský súd v celom rozsahu identifikoval, príčinu hrubého porušenia dobrých mravov dali do príčinnej súvislosti s rozvodom manželstva a s jeho dôvodmi, resp. príčinami, ktoré vzhľadli v správaní sťažovateľa, negatívnym dôsledkom ktorého mala byť nevera odporkyne, ktorá tak nebola podľa súdov príčinou, ba ani jednou z príčin rozvratu manželstva, ale mala byť iba pochopiteľným vyústením správania sťažovateľa.

15. V tejto súvislosti je nutné v prvom rade poznamenať, že sťažovateľ svoj návrh na vydanie, resp. na vrátenie mu daru odporkyňou neodôvodnil v príčinnej súvislosti s rozvodom ich manželstva, ale s neverou odporkyne, ku ktorej malo dôjsť počas trvania ich manželstva.

16. Na margo preskúmaných záverov je nutné podotknúť, že v konaní o rozvod manželstva všeobecný súd nerozhoduje o vine či nevine niektorého z manželov na rozpade manželstva, tak ako to v tomto prípade uzavrel a ustálil krajský súd, ale skúma dôvody jeho zániku. Napokon aj v tomto prípade na jednej strane krajský súd uvádza, že na rozpade manželstva mali svoj podiel obaja, t. j. tak sťažovateľ, ako aj odporkyňa, avšak na strane druhej súčasne uvádza, že „vinným“ za rozpad manželstva je sťažovateľ, ktorý svojím správaním vlastne „naviedol“, resp. „doviedol“ odporkyňu k nevere, čo je záver značne jednostranný a nezohľadňujúci okolnosti danej veci a ani odôvodnenie návrhu sťažovateľa, ktorý, ako už bolo uvedené, tento neodôvodnil rozvodom manželstva, ale neverou odporkyne počas trvania manželstva, ku ktorej nepochybne došlo tak, ako to napokon vyplýva aj z vykonaného dokazovania.

17. V súvislosti s neverou odporkyne, ktorá je dôvodom, kvôli ktorému sa sťažovateľ domáha od nej vrátenia daru, a ktorá v intenciách argumentácie krajského súdu nebola dôvodom rozvratu manželstva, sa krajský súd nevysporiadal s tým, že podľa vykonaného dokazovania malo k nevere odporkyne dôjsť ešte pred rozvodom manželstva, t. j. pred podaním návrhu na rozvod manželstva, ktorý navyše nepodal sťažovateľ, ale samotná odporkyňa práve z dôvodu, že už mala novú známosť, ktorú nadviazala za trvania manželstva so sťažovateľom, ktorého rozvod sama iniciovala. V tomto kontexte bolo potrebné vysporiadať sa s týmto postupom odporkyne, ktorá rozvodové konanie aj napriek ňou tvrdeným závažne rozvráteným vzťahom s odporcom neiniciovala ešte pred tým, ako nadviazala mimomanželskú známosť, ale až potom, ako túto známosť nadviazala. V kontexte uvedených dokazovaním zistených okolností sa krajský súd nevysporiadal s tým, či by sa nevera odporkyne, ktorou sťažovateľ odôvodnil svoj návrh na vrátenie mu daru, nemohla javiť ako skutočnosť, ktorou by mohla byť sťažovateľovi spôsobená nezvratná ujma spočívajúca práve v rozpade manželstva (strata manželky

a v prípade zverenia dieťaťa na čas po rozvode odporkyňi aj možnosti spoločného bývania s maloletým, pozn.), ktorého rozpad aj z dôvodu svojej novej známosti iniciovala samotná odporkyňa. Z tohto hľadiska krajský súd nezaujal stanovisko ani k tomu, či narušenie vzťahov je dostatočným ospravedlnením nevery odporkyne, ktorá tieto vzťahy prvotne neriešila rozvodom, ale svojou neverou, ktorú krajský súd aj napriek tomu, že až v jej dôsledku odporkyňa iniciovala rozvod, celkom paradoxne nevyhodnotil ako jeho príčinu alebo aspoň jednu z príčin, ale iba ako sprievodný jav narušených vzťahov nemajúci žiadny vplyv na sťažovateľa.

18. Závery krajského súdu sa javia ako rozporné aj z toho pohľadu, že súd na jednej strane uzavrel, že neverou odporkyne nebola sťažovateľovi spôsobená žiadna ujma ani poníženie v spoločnosti, pretože odporkyňa sa svojim mimomanželským vzťahom neprezentovala na verejnosti, avšak z vykonaného dokazovania je zrejmé, že svedkovia na základe nimi videných skutočností mali vedomosť o nevere odporkyne ešte pred rozvodom a tiež svedkovia vypovedali, že o nevere odporkyne vedeli aj kolegovia v práci (známosť mala nadviazať v auguste 2006 a návrh na rozvod podala 24. apríla 2007), z čoho je zrejmé, že o nevere odporkyne malo vedomosť aj blízke okolie sťažovateľa, a to susedia, ako aj kolegovia v práci, pričom krajský súd nevyhodnocoval, či tieto skutočnosti, ktoré napokon tiež viedli k rozvodu manželstva, nemohli mať vplyv na vážnosť a dôstojnosť sťažovateľa v spoločnosti jeho mikrosveta, v ktorom žil, toľko keď on sám sa mal o nich dozvedieť oveľa neskôr, a to až počas rozvodového konania. Krajský súd sa nezamýšľal ani nad tým, či by aj skoršia vedomosť sťažovateľa o nevere jeho manželsky (t. j. vedomosť pred rozvodom), napr. z rozhovorov so susedmi, nemohla mať za následok ešte väčšie prehĺbenie už tak narušených vzťahov medzi sťažovateľom a odporkyňou, a teda či v konečnom dôsledku nebola toho príčinou.

19. Sťažnosťou podanou ústavnému súdu sťažovateľ tiež namietal arbitrárnosť záverov krajského súdu v otázke posúdenia jeho žalobného petitu, v súvislosti s ktorým krajský súd tiež uviedol:

„... odvolací súd, nad rámec... dáva do pozornosti súdu prvého stupňa, že petit návrhu na začatie konania; ktorým sa navrhovateľ domáhal, aby súd uložil odporkyňi

povinnosť vrátiť navrhovateľovi dar - spoluvlastnícky podiel 1/2 na predmetných nehnuteľnostiach; je nesprávny, neprijateľný, ale aj nevykonateľný, vzhľadom na skutočnosť, že k nastúpeniu právnych následkov spočívajúcich v obnovení pôvodného právneho vzťahu dochádza zo zákona po splnení zákonom stanovených predpokladov (§ 630 Občianskeho zákonníka), a preto vrátenia daru predstavujúceho nehnuteľnosť sa možno domáhať iba návrhom na určenie vlastníctva, prípadne o vypratanie nehnuteľnosti.“

20. V súvislosti s uvedeným ústavný súd podotýka, že v konaní o vrátenie daru, t. j. v konaní o navrátenie stavu do času pred darovaním, má darca ako pôvodný (pred darovaním) vlastník daru možnosť využiť na svoju ochranu všetky druhy žalôb, ktoré zákon vlastníkovi na ochranu jeho vlastníckeho práva účinne priznáva po tom, ako došlo k zániku darovacieho vzťahu, t. j. k obnove vlastníctva darcu k veci; na základe dvoch právnych skutočností, a to hrubého porušenia dobrých mravov správaním obdarovaného voči darcovi alebo členom jeho rodiny a jednostranného právneho úkonu darcu adresovaného obdarovanému smerujúcemu k vráteniu daru.

21. Vzhľadom na uvedené nedostatky odôvodnenia napádaného rozsudku krajského súdu je ústavný súd toho názoru, že krajský súd nerozhodol v danej veci, tak aby poskytovalo rozumné vysvetlenie a odôvodnenie všetkých pre vec rozhodujúcich skutočností; preto ústavný súd dospel k záveru, že napádaným rozsudkom krajského súdu sp. zn. 2 Co 446/2014 z 27. januára 2015 došlo k namietanému porušeniu sťažovateľom označených práv, tak ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto rozhodnutia.

III.

22. V záujme efektívnosti poskytnutej ochrany sťažovateľovi ústavný súd v nadväznosti na zistenie porušenia základných práv sťažovateľa vo výroku tohto rozhodnutia v bode 2 rozhodol o zrušení rozsudku krajského súdu sp. zn. 2 Co 446/2014 z 27. januára 2015 a vec mu vrátil na ďalšie konanie a opätovné rozhodnutie.

23. Ústavný súd priznal sťažovateľovi (§ 36 ods. 2 zákona o ústavnom súde) úhradu trov konania z dôvodu jeho právneho zastúpenia advokátom, ktorý si uplatnil nárok na ich úhradu v sume 519,48 €.

24. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z príslušných ustanovení vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov (ďalej len „vyhláška“). Základná sadzba odmeny (§ 11 ods. 3 vyhlášky) za úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 je 139,83 € a hodnota režijného paušálu je 8,39 €.

25. S poukazom na výsledok konania ústavný súd priznal sťažovateľovi nárok na úhradu trov za dva úkony právnej služby uskutočnené v roku 2015 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie sťažnosti ústavnému súdu) v celkovej sume 296,44 € vrátane režijného paušálu, tak ako to je uvedené v bode 3 výroku tohto rozhodnutia, pričom ústavný súd nepriznal sťažovateľovi úhradu trov konania za jeden úkon právnej služby uskutočnený v roku 2015 (vyjadrenie z 18. decembra 2015 k vhodnosti ústneho pojednávania), pretože tento úkon nepriniesol žiadne nové skutočnosti rozhodné pre vecné posúdenie sťažnosti sťažovateľa.

26. Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, nadobudne toto rozhodnutie právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 18. mája 2016